

ПІД ЗВУКИ СИРЕНИ. ОГЛЯД НА ВИСТАВКУ «РИСУНОК» АРСЕНА ШПАКА У ЛЬВОВІ

Станіслав Волощенко

To the Sounds of a Siren. Review on Arsen Shpak's "Drawing" Exhibition In Lviv

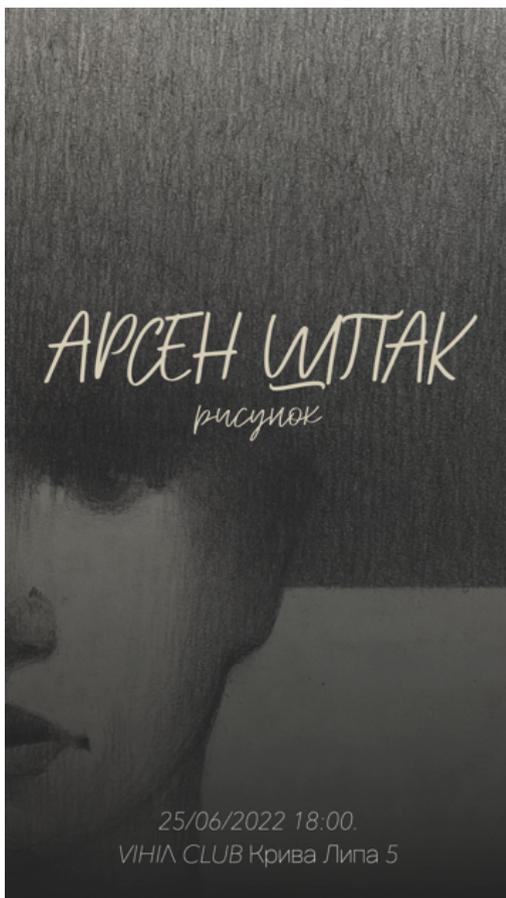
Stanislav Voloshchenko

This review is dedicated to the debut exhibition of Lviv artist Arsen Shpak. The exhibition called "Drawing" opened in Lviv, at the Vinyl Club music space, on June 25, 2022. For connoisseurs of the art of drawing, the artist offered thirteen of his own graphic works. The exhibited objects are an exclusively new series of the author's works and were shown for the first time. The work on their creation is largely due to the beginning of the full-scale open invasion of the Russian troops on the territory of Ukraine on February 24, 2022. In my review, the first thing I talk about is the identity of the author, which includes short biographical notes, the stages of his formation, first of all, as an artist, as well as a restorer, which contributes to a better understanding the peculiarities of his work. The proposed text presents the first description of Arsen Shpak's drawings. Attention is focused on the material of his works, performance technique, and analysis of plots. The exhibited objects were created by the author with a graphite pencil on drawing paper, formats A3 and B2. The author demonstrated drawings in passe-partout and anti-frames. His works are characterized by conciseness and simplicity of forms, which are realized through the use of geometric structures. Geometry permeates all drawings, even in the case of anthropological subjects. Eleven works are devoted to female subjects and two to exclusively geometric figures. Female images are characterized by clearly expressed gestural aspects, which are manifested in the cheekbones, features of the gaze of the depicted, as well as masculine features. The works, primarily anthropological, are characterized by sacred interspersions, which are transmitted through the halos above the heads of his characters. Analysis of Arsen Shpak's works proved that the presented graphics were significantly influenced by the tragedy of war, as it was embodied in the emotionality of his heroes, in part, their sadness, pain, and longing, but at the same time with a sense of victory in the fight against evil. Publishing his work to the general public opened up prospects for the artist's further searches and their embodiment in new works.

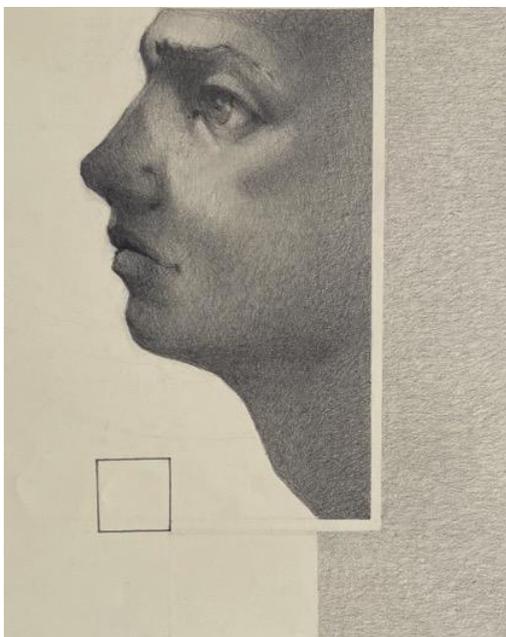
Keywords: *Arsen Shpak, modern art, exhibition, graphics, drawing, war, Lviv.*

У креативному просторі Львова Vinyl Club (проїзд Крива Липа, 5), протягом червня-липня 2022 р., Арсен Шпак експонував свої графічні роботи. Виставка "Рисунок" була першим демонструванням власних творів для широкої аудиторії. Особисто з художником і його творчістю познайомився у 2020 р., коли реалізовували індивідуальні проекти у межах стипендіальної програми "Gaude Polonia" у Кракові.

Арсен Шпак народився у Львові 1 січня 1993 р. Мистецькі дисципліни і основи реставрації студіював у Львівському фаховому коледжі декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша та Львівській національній академії мистецтв. За роки навчання опановував техніки рисунка, малярства, ліпнини, композиції та реставрації мистецьких об'єктів. Здобуті навички на практиці почав реалізовувати із 2013 р. як

Іл. 1. Афіша виставки

Іл. 2. Рисунок без назви.
© Арсен Шпак.

(Іл. 2) автор продемонстрував у першій половині березня, в той момент вони сприймалися як спосіб абстрагуватися та “повернутися до себе” в умовах війни. У травні він вирішив, що з цим “повернення до себе” варто поділитися з іншими у публічному просторі.

художник-іконописець, про що свідчать його стінописи церков Вознесіння Господнього у Львові та св. Юрія в Мостиську (Яворівський р-н, Львівська обл.). Можливо, саме цей досвід розпису церков вплинув на використання сакральної тематики у його подальшій “світській” творчості.

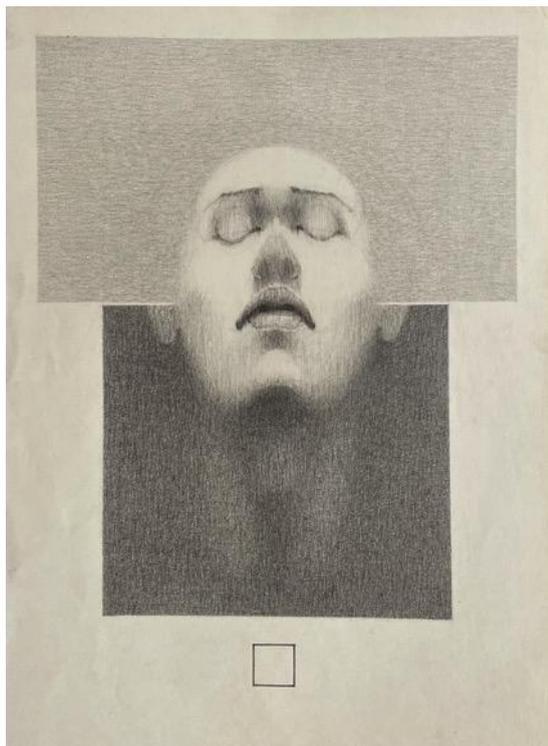
У 2016–2021 рр. він реставрував барокові розписи вітальної частини і головного склепіння Гарнізонного храму святих апостолів Петра і Павла у Львові, авторства Франциска та Себастьяна Екштайнів (Карнаух, Дейнека 2021; Волиński 2017, s. 51). Окрім цього об’єкта, Арсен Шпак брав участь у технічній реставрації розписів Станіслава Строїнського кінця XVIII ст., розташованих на головному склепінні костелу св. Станіслава в Гусакові (Яворівський р-н, Львівська обл.). Автор займався також порятунком розписів XIX ст. в каплиці на честь Ченстоховської ікони Богородиці костелу Різдва Йоана Хрестителя в Мостиську (Яворівський р-н, Львівська обл.). Варто відзначити, що художник займається, почасти, й приватною реставраційною практикою. Він відновив розписи 1935 р., авторства Подкарчевного, в стилі арт-деко, якими оздоблено коридор школи № 10 ім. Марії Магдалини у Львові.

З метою набуття нового досвіду, сучасних підходів у реставрації, технології фреска, трансфера та позолоти, у лютому–липні 2020 р. він стажувався в Академії образотворчих мистецтв імені Яна Матейка у Кракові, завдяки стипендіальній програмі міністра культури і національної спадщини Республіка Польща “Gaude Polonia”. Під час цього стажування виготовив серію рисунків, присвячених архітектурі Кракова. Можливо саме архітектурні сюжети стануть тематикою насупного виставкового проєкта автора.

Ідею персональної виставки Арсен Шпак озвучував ще у 2021 р., на той момент планував експонувати свої давні роботи, але перешкодою тоді була епідемія коронавірусу. З початком великої війни 24 лютого 2022 р., почав нову серію робіт – графічних рисунків. Перші твори колекції

Іл. 3. Рисунок без назви.
© Арсен Шпак.

Іл. 4. Рисунок без назви.
© Арсен Шпак.

У 122 день повномасштабного російського військового вторгнення до України, 25 червня 2022 р., Арсен Шпак презентував свій виставковий проєкт “Рисунок” із тринадцяти робіт. Усі вони виготовлені у стилі графіки, техніці рисунка. Твори виконані на рисунковому папері, різних розмірів і відтінків, що за словами художника пояснювалося обставинами воєнного часу – рисував на тому, що було під рукою. У перші тижні нових реалій годі було дістати необхідний папір для рисунка, тому в допомогу прийшли давні запаси. Розмір робіт коливається в межах формату А3 і В2. Для написання зображень використовував графіт, тому вони в чорно-білих тонах. Ефекту відтінків чорного та сірого, автор досягнув за допомогою використання графіту різної твердості та м’якості, а також зменшенням інтенсивності тону гумкою. Лише в одному рисунку Арсен Шпак застосував золотий акрил для написання німбу, що надало довершеності образу персонажа (Іл. 3).

Вибір чорно-білої колористики міг пояснюватися трагедією, яка спіткала українців через російську агресію. Ця тональність рисунків свідчить про внутрішні пережиття художника, який у власний спосіб переживав наслідки вторгнення та закодував їх у своїх творах. Звуки сирени, вибухи у Львові теж додали свого “звучання” рисункам, адже позбавлений розуміння, коли залунають, не переставав писати, відчуваючи свою мету та покликання – творити тут і зараз. Деякі роботи художник писав в укритті, під час сигналу повітряної тривоги, особливо коли вона тривала понад одну чи дві години. Як не дивно сирена супроводжувала ці рисунки й на їх презентуванні – лунала близько години.

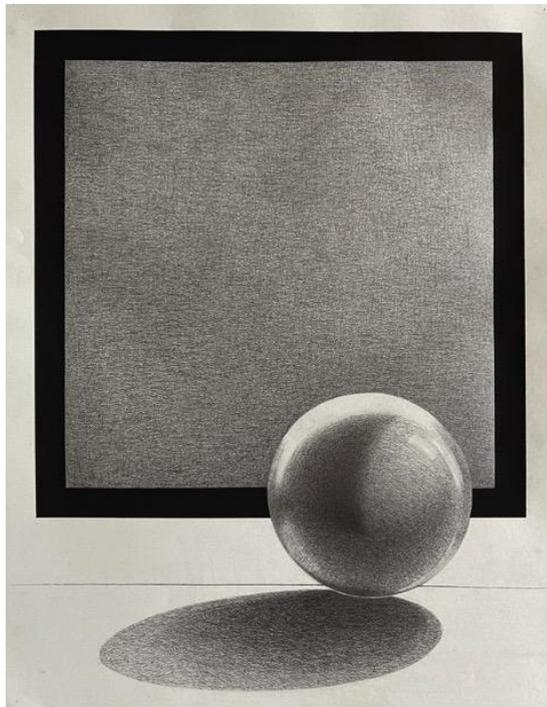
Тональність війни відчувається, безпосередньо, у сюжетах, експонованих рисунків. Для персонажів Арсена Шпака найбільш характерним є їх персональна емоційність, відтворена у рисах обличчя, погляді, композиційному позиціонуванні. Частина його героїв із відкритими очима (Іл. 4),

інша – закритими (Іл. 5). На мій погляд, автор передав увесь трагізм реалій, властиво, через очі. Погляд його персонажів колективний – біль, туга, сум, але водночас відсутність зневіри. Ці очі, попри біль, промовляють про впевненість у завтрашньому світанку, перемозі та відродженні нації.

Половина зображуваних осіб нарисована з німбами на голові, що додає їм сакральності. Персонажі з німбами нагадують жінок, які стояли під розіп'ятим Ісусом Христом на Голготі, а також жінок мирносиць (Іл. 2). Жіночі образи Арсена Шпака,

Іл. 5. Рисунок без назви.
© Арсен Шпак.

Іл. 6. Рисунок без назви.
© Арсен Шпак.

немов новозавітні мирносиці, в очікуванні світла перемоги над злом і смертю. Його героїні уявляються немов святі, які спустились з неба, аби бути з нами у цей складний період, переживати разом біль втрати, ран, руйнацій і переміщень. У цьому контексті потрібно зауважити й на вдалій передачі чітко виражених вилиць облич, які доповнюють їхній образ мужністю, впевненістю, відсутністю страху та зневіри.

Варто відзначити, що для робіт художника притаманним є використання геометричних конструкцій. Усі без винятку експонати виставки "Рисунок" містять геометричні фігури, які за словами автора підкреслюють простоту форм, надають лаконічності, чіткості, впорядкованості та об'єму. Автор зобразив людей у квадратах, прямокутниках і трикутниках, а їхні голови – вписав у коло, своєрідний німб. Якщо для одинадцяти рисунків геометрична присутність не несе основного змістового навантаження, то для двох, вони становлять головний сюжет, позаяк позбавлені антропологічної складової (Іл. 6). Геометрія присутня й у підписі художника. Він підписав усі роботи у вигляді маркування "ШΔ", яке означає перші літери його прізвища та імені. Тут варто відзначити, що літера "А" подана у вигляді трикутника "Δ". Навіть свій підпис художник конструє в геометрії. У букви "Ш" середній вертикальний штрих опущений нижче середини корпусу, а правий – трохи вищий середнього. Вгорі правої вертикальної частини літери "Ш" поміщено "Δ". У роботах Арсена Шпака досить органічно поєднується симбіоз антропологічних і геометричних сюжетів.

Художник закомпопував рисунки в паспарту чорного кольору та експонував в антирамах. Автор не подав етикеток із підписами робіт, які б уміщали їх назву, матеріал, техніку, розмір, дату. Ця обставина додає проблематичності для характеризування кожного рисунка, адже виникає складність в ідентифікації – потребі назви. Цей момент, можливо був передбачиний художником і мав на меті акцентування глядача безпосередньо на об'єкт, а не вихідну інформацію про нього. Можливо в плани автора

входило те, аби кожен через власне споглядання та емоції міг самотійно для себе назвати кожну з робіт.

Відкриття виставки було позбавлене усталеного офіційозу та якогось чітко сформованого сценарію. Художник на початку виступив із коротким словом, у якому розповів про самі експонати, історію їх появи, поділився досвідом їх створення, сюжетами, а також подякував гостям за присутність. Невимушеність атмосфери відкриття виставки додавали її учасники: друзів, колеги та наставники художника, які у різний час і спосіб йому допомагали і підтримували. Кожен, хто бажав міг поділитися власними роздумами чи спостереженнями. Один із наставників автора, доктор Павел Болінський з Академії мистецтв імені Яна Матейка в Кракові, відзначив унікальність художника, пов'язану з органічним поєднанням в його особі фаху та творчого ремесла – реставрування творів мистецтва і продукування власних, а також демонстрування останніх. Доповнюювала експоновані об'єкти музика улюблених платівок Арсена Шпака, під звуки яких ці роботи продукувалися в його майстерні.

Виставка “Рисунок” відкрила для широкої громадскости Львова, вимушено переміщених осіб та туристів нового художника-графіка. Зоровий дотик до творів Арсена Шпака дозволив пізнати частину його творчого доробку, наблизитися до розуміння “світів” автора та його уявлень. Не викликає сумніву, що ця виставка породить новий мистецький дискурс, сприятиме переосмисленню сучасних підходів у напрямку графічного рисунка та доповнить українське мистецтво новим ім'ям і його творчим кейсом.

Список джерел та літератури

КАРНАУХ, Н., ДЕЙНЕКА, О., 2021, У Львові завершують реставрацію старовинних фресок у Гарнізонному храмі, *Суспільне* [Електронний ресурс], Режим доступу до ресурсу:

<https://suspilne.media/amp/176983-u-lvovi-zaversuut-restavraci-u-starovinnih-fresok-u-garnizonnomu-hrami/> [Дата звернення: 30.06.2022].

BOLIŃSKI, P., 2017, „Wspólnie dla ratowania piękna przeszłości” – prace ratunkowe i konserwatorskie we wnętrzu kościoła oo. Jezuitów we Lwowie, *Sprawozdania {WKiRDS} Pierwszej Katedry*, 3, 49–53.

References

BOLIŃSKI, P., 2017, „Wspólnie dla ratowania piękna przeszłości” – prace ratunkowe i konserwatorskie we wnętrzu kościoła oo. Jezuitów we Lwowie, *Sprawozdania {WKiRDS} Pierwszej Katedry*, 3, 49–53.

KARNAUKH, N. & DEINEKA, O., 2021, U Lvovi zavershuiut restavratsiiu starovynnykh fresok u Harnizonnomu khrami [Restoration of ancient frescoes in the Garrison Church is being completed in Lviv, Public], *Suspilne* [Online], Available from: <https://suspilne.media/amp/176983-u-lvovi-zaversuut-restavraci-u-starovinnih-fresok-u-garnizonnomu-hrami/> [Accessed: 30th Juny 2022].

Під звуки сирени. Огляд на виставку «Рисунок» Арсена Шпака у Львові

Цей огляд присвячений дебютній виставці львівського художника Арсена Шпака. Виставка під назвою “Рисунок” відкрилась у Львові, музичному просторі Vinyl Club, 25 червня 2022 р. Для поціновувачів мистецтва рисунка, художник запропонував

тринадцять власних графічних робіт. Експоновані об'єкти становлять винятково нову серію творів автора і демонструвалися вперше. Робота над їх створенням у більшій мірі зумовлена початком повномасштабного відкритого вторгнення російських військ на територію України 24 лютого 2022 р. У моєму огляді найперше мовиться про особу автора, які включають короткі біографічні нотатки, етапи його становлення передовсім художника, а також реставратора, що сприяє кращому розумінню особливостей його творчості. У пропонованому тексті подано першу характеристику рисунків Арсена Шпака. Увага акцентована до матеріялу його робіт, техніці виконання та аналізуванню сюжетів. Експоновані об'єкти, автор виконав графітовим олівцем на рисунковому папері, форматом А3 і В2. Він демонстрував рисунки у паспарту та антирамах. Для робіт притаманні лаконічність і простота форм, які реалізовані через використання геометричних конструкцій. Геометрією просякнуті всі рисунки, навіть у випадку антропологічних сюжетів. Одинадцять творів присвячені жіночим сюжетам і два – винятково геометричним фігурам. Жіночим образам властиві чітко виражені жестикуляційні аспекти, які проявляються у вилицях, особливостях погляду портретованих, а також мужніх рисах. Для робіт, передовсім антропологічних, притаманні сакральні вкраплення, які передані через німби над головами його персонажів. Аналізування творів Арсена Шпака засвідчило, що на представлену графіку значний вплив відіграв трагізм війни, позаяк він втілюється в емоційності його героїв, почасти, їхньому сумові, болі й тузі, але водночас із відчуттям перемоги у боротьбі зі злом. Оприлюднення своєї творчості для широкого загалу відкрило перспективи для подальших пошуків митця та їхнього втілення в нових роботах.

Ключові слова: Арсен Шпак, сучасне мистецтво, виставка, графіка, рисунок, війна, Львів.

Stanislav Voloshchenko, PhD, Balkan History Association (Lviv; Ukraine)

Станіслав Волощенко, доктор філософії, Товариство Балканської історії (Львів; Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7081-5358>